

Rozwój zrównoważony w świetle polityki Unii Europejskiej i Rzeczypospolitej Polskiej

Waldemar Szendera
Instytut Ochrony Środowiska Pracownia Zrównoważonego Rozwoju - Warszawa

Paradygmat rozwoju zrównoważonego

1. Zasada trwałego i zrównoważonego rozwoju jest w Polsce normą konstytucyjną. Artykuł piąty Konstytucji mówi: „Rzeczpospolita Polska (...) strzeże dziedzictwa narodowego oraz zapewnia ochronę środowiska, kierując się zasadą zrównoważonego rozwoju”.
2. Wynika on też ze zobowiązań międzynarodowych Polski, gdyż model zrównoważonego rozwoju jest obecnie jedną z głównych podstaw kształtowania polityki rozwoju w Europie - Strategia Goeteborska.
3. Jednak „zrównoważenie” w dzisiejszych czasach znacznie już wykroczyło poza pierwotne idee rozwoju przyjaznego środowisku.
4. W kontekście dzisiejszego rozumienia terminu „sustainable development” za właściwe należałoby uznać używanie w języku polskim sformułowania „trwały i zrównoważony” w odniesieniu do współczesnego modelu rozwoju.
5. Samo słowo „sustainable” oznacza wprost „zdolny do przetrwania”, co dodatkowo dookreśla pojęcie „trwałości” procesów rozwoju.
6. Polska jako jedno z pierwszych państw na świecie, określiła strategiczny program działania w zakresie gospodarowania środowiskiem przyrodniczym - I Polityka Ekologiczna Państwa 1991.
7. W 2001 roku Sejm przyjął II Politykę Ekologiczną Państwa, która ustaliła cele ekologiczne w horyzoncie czasowym roku 2010 i 2025. Celem zakreślonej tam polityki jest zapewnienie bezpieczeństwa ekologicznego obecnego i przyszłych pokoleń.
8. W grudniu 2005, w ramach brytyjskiej prezydencji w Unii Europejskiej, zaproszono 29 Ministrów Środowiska oraz reprezentantów z państw członkowskich i instytucji europejskich do Bristolu, by przedyskutować wspólne europejskie podejście do zrównoważonego rozwoju miast i obszarów zurbanizowanych. Wnioski czy porozumienie z tamtego nieformalnego spotkania stało się znane jako "Bristol Accord" - porozumienie z Bristolu.
9. W Bristol Accord wykorzystano dorobek poprzednich działań UE, szczególnie Urban Acquis - wytycznych przyjętych podczas spotkania ministerialnego w Rotterdamie.
10. Ambicją prezydencji brytyjskiej było uczynienie postępu we wdrażaniu Strategii Lizbońskiej z jej uzupełnieniem środowiskowym - Strategią Goetheborską.
11. Deklaracja o efektywnym demokratycznym rządzeniu, uzgodnioną przez Radę Europy w Warszawie – Agenda Warszawska.
12. Nieformalne Spotkanie Ministrów UE w Lipsku w maju 2007 przyjęło Kartę Lipską, która jest obecnie najnowszym europejskim dokumentem poświęconym rozwojowi miast i terenów zurbanizowanych w kontekście rozwoju zrównoważonego.

Bristol Accord - porozumienie z Bristolu.

Zrównoważony rozwój powinien być:

1. Aktywny, społecznie włączający i bezpieczny - uczciwy, tolerancyjny i spójny, z silną kulturą lokalną i różnymi polami aktywności społecznej;
2. Dobrze zarządzany - z efektywną i społecznie włączającą partycypacją, reprezentacją i przywództwem;
3. Dobrze powiązany - z dobrą obsługą transportową i komunikacją, łączącą ludzi z miejscami

- pracy, szkołami, opieką zdrowotną i innymi usługami;
4. Dobrze obsłużony - usługami sektora publicznego, prywatnego, komunalnego i wolontariatu, które odpowiadają potrzebom mieszkańców i są dostępne dla wszystkich;
 5. Wrażliwy na środowisko - zapewniający ludziom warunki życia uwzględniające wartości środowiska naturalnego;
 6. Prosperujący gospodarczo - z rozkwitającą i zróżnicowaną lokalną gospodarką;
 7. Dobrze zaprojektowany - wyróżniający się jakością zabudowy w odniesieniu do środowiska naturalnego;
 8. Otwarty dla każdego - w tym członków innych społeczności, teraz i w przyszłości.